

Kaplan, S., and Zingales, L. "Do Investment-Cash Flow Sensitivities Provide Useful Measures of Financing Constraints?". <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.196.7531&rep=rep1&type=pdf>

Kirak, K. "Inventory Accumulation, Cash Flow, and Corporate Investment". http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2131786

Rekrut, S. "Analitichnyi ohliad bankivskoi systemy Ukrainy za 2012 rik" [Analytical review of the banking system of Ukraine for 2012]. http://www.credit-rating.ua/img/st_img/AS/BSU_02_2013.pdf

"Zahalnyi ohliad fondovoho rynku Ukrainy za sichen-liuty 2013 roku" [Overview of the stock market of Ukraine in January-February 2013]. <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document;jsessionid=8917145E1CAE2AB46609BC7A4D7CEA9?id=895095>

УДК 336.741.23.025.2

АНАЛІТИЧНІ ІНДИКАТОРИ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА: ТАКТИЧНИЙ РІВЕНЬ

© 2014 ЦИГАН Р. М.

УДК 336.741.23.025.2

Циган Р. М. Аналітичні індикатори управління грошовими потоками підприємства: тактичний рівень

Метою статті є дослідження існуючих традиційних інструментів аналізу грошових потоків і пошуку шляхів їх удосконалення з урахуванням управлінських потреб тактичного рівня. У статті проаналізовано класичні методичні підходи до аналізу грошових потоків підприємства, що застосовуються в сучасному менеджменті. Обґрунтовано актуальність пошуку нових аналітичних індикаторів для тактичного рівня управління грошовими потоками. Запропоновано доповнити існуючі класифікації грошових потоків ознакою «рівень впливу на процеси генерування», у межах якої відокремлено активний і пасивний грошові потоки. Визначено складові вхідних і вихідних активних і пасивних грошових потоків. Також розроблено методику поетапного аналізу показників генерування, трансформації та ефективності управління ними. Поділ грошових потоків на активні, пасивні та запропоновані аналітичні індикатори дасть змогу підприємству виявляти недоліки в управлінні короткостроковими вільними грошовими ресурсами. Інтерпретація даних показників дає відповідь на питання – наскільки ефективно управлінський персонал та власники підприємства використовують можливість пасивного генерування грошових потоків. Подальші дослідження необхідно проводити в напрямку практичного застосування отриманих результатів в управлінській діяльності вітчизняних підприємств.

Ключові слова: активний грошовий потік, пасивний грошовий потік, аналіз, аналітичні індикатори.

Рис.: 1. **Табл.:** 1. **Формул:** 8. **Бібл.:** 12.

Циган Раїса Миколаївна – старший викладач, кафедра обліку, аналізу і аудиту, Кременчуцький національний університет ім. М. Остроградського (вул. Першотравнева, 20, Кременчук, 39600, Україна)

E-mail: raisa000@gmail.com

УДК 336.741.23.025.2

Цыган Р. Н. Аналитические индикаторы управления денежных потоков предприятия: тактический уровень

Целью статьи является исследование существующих традиционных инструментов анализа денежных потоков и поиск путей их совершенствования с учетом управленческих потребностей тактического уровня. В статье проанализированы классические методические подходы к анализу денежных потоков предприятия, применяемые в современном менеджменте. Обоснована актуальность поиска новых аналитических индикаторов для тактического уровня управления денежными потоками. Предложено дополнить существующие классификации денежных потоков по признаку «уровень влияния на процессы генерирования», в пределах которого разграничивают активный и пассивный денежные потоки. Определены составляющие входящих и исходящих активных и пассивных денежных потоков. Также разработана методика поэтапного анализа показателей генерирования, трансформации и эффективности управления ими. Разделение денежных потоков на активные, пассивные и предложенные аналитические индикаторы позволят предприятию выявлять недостатки в управлении краткосрочными свободными денежными ресурсами. Интерпретация данных показателей даст ответ на вопрос – насколько эффективно управленческий персонал и владельцы предприятия используют возможность пассивного генерирования денежных потоков. Дальнейшие исследования необходимо проводить в направлении практического применения полученных результатов в управленческой деятельности отечественных предприятий.

Ключевые слова: активный денежный поток, пассивный денежный поток, анализ, аналитические индикаторы.

Рис.: 1. **Табл.:** 1. **Формул:** 8. **Библ.:** 12.

Цыган Раиса Николаевна – старший преподаватель, кафедра учета, анализа и аудита, Кременчугский национальный университет им. М. Остроградского (ул. Первомайская, 20, Кременчуг, 39600, Украина)

E-mail: raisa000@gmail.com

UDC 336.741.23.025.2

Tsygan R. M. Analytical Control Indicators of Cash Flows of the Enterprise: a Tactical Level

The purpose of this paper is to study existing traditional instruments of cash flow analysis and the search for ways to improve them with the management needs of the tactical level. The paper analyzes the classic methodological approaches to the analysis of cash flows of the company that are used in modern management. The urgency of finding new analytical indicators for the tactical level of cash flow management was grounded. It was proposed to complement the existing classification of cash flows on the basis of "the level of influence on the processes of generation," within which active and passive cash flows were distinguished. The components of the incoming and outgoing active and passive cash flows were defined. Also a method of phase analysis of indicators of the generation, transformation and management efficiency were developed. Separation of cash flows into active, passive and proposed analytical indicators will allow the company to identify shortcomings in the management of short-term available cash resources. Interpretation of these indicators will answer the question – how effective management staff and owners of the company used the opportunity to generate passive cash flow. Further studies should be carried out in the direction of the practical application of the results in the management activities of domestic enterprises.

Key words: active cash flow, passive cash flow analysis, analytical indicators.

Pic.: 1. **Tabl.:** 1. **Formulae:** 8. **Bibl.:** 12.

Tsygan Raisa M. – Senior Lecturer, Department of Accounting, Analysis and Audit, Kremenchuk Mykhailo Ostrohradskyyi National University (vul. Pershotravneva, 20, Kremenchuk, 39600, Ukraine)

E-mail: raisa000@gmail.com

В умовах нестабільності зовнішнього середовища, високої конкуренції та науково-технологічних змін виникає необхідність підвищення ефективності управління грошовими потоками. Інформаційну базу цього процесу складають існуючі методики аналізу використання грошових коштів. Однак вони не повною мірою відповідають потребам прийняття рішень у сучасних умовах і потребують удосконалення.

Існуючі методики аналізу, представлені в роботах Бланка І. О. [4], Надточій С. І. [7], Андросової Т. В. [1], Лігоненко А. О. [5], Ситнік Г. В. [5], Моїсєєвої Е. Г. [6], Поддєрьогіна А. М. [8], Ясишеної В. В. [11], Сорокіної Е. М. [9], Хахонової Н. М. [10], Бернстайна А. А. [2], Бертонеша М. [3], Найта Р. [3], Steven N. Kaplan [12], Richard S. Ruback [12] та інших, передбачають дослідження руху грошових потоків з позиції їх достатності, синхронізації, збалансування, підвищення ефективності та якості використання. Вказані підходи базуються на класичних класифікаціях грошових потоків і не враховують, наприклад, силу впливу на процес генерування, роль грошових потоків в оцінці вартості підприємства, тощо. Загалом ускладнення господарської діяльності потребує постійного пошуку найбільш універсального підходу до аналізу грошових коштів і врахування особливостей внутрішнього та зовнішнього середовища функціонування суб'єкта в процесі управління грошовими потоками.

Метою статті є вдосконалення існуючих інструментів аналізу грошових потоків з урахуванням управлінських потреб тактичного рівня.

У контексті вдосконалення аналітичних процедур обґрунтовуються нові грошові індикатори, які б дали змогу підвищити ефективність прийнятих економічних рішень щодо грошових потоків підприємства.

У ході аналізу, як правило, застосовуються показники, що характеризують ліквідність грошових потоків, ефективність їх використання та загалом платоспроможність підприємства.

В умовах обмежених можливостей поповнення грошових ресурсів перед вітчизняними підприємствами постає важливе завдання забезпечення постійного залучення тимчасово вільних грошових коштів в обіг. Для надання системності аналізу цих процесів нами пропонується доповнити існуючі класифікації грошових потоків ознакою – рівень управлінського впливу на процеси генерування. Дана ознака характеризує здатність менеджменту підприємства контролювати рух і впливати на ефективність використання грошових потоків.

Відповідно до способу генерування пропонуємо розрізняти активний та пасивний грошові потоки.

1. Активний грошовий потік (Asset cash-flow (ACF)) являє собою масу грошей, яка знаходиться у сфері постійного впливу з боку керівництва підприємством, тобто використовується в операціях, управління якими здійснює саме підприємство.

Активному грошовому потоку притаманні властиві риси, такі як залежність від конкурентоспроможності підприємства, кваліфікаційний рівень управлінського персоналу, тривалість оборотності грошових коштів тощо.

2. Пасивний грошовий потік (Liability cash-flow, LCF) – це маса грошей, яка формально належить підприємству, але тимчасово розміщена ним в об'єкти, на які підприємство не має впливу, тобто не знаходиться у сфері безпосереднього управління власниками та керівниками.

Характерними ознаками пасивного грошового потоку є складність його формування, різниця між вхідними і вихідними потоками має бути завжди позитивна, а також пасивний потік не залежить від підприємства, що його вкладає. Тобто підприємство не має на нього управлінського впливу, тому важливо до моменту прийняття рішення здійснити дослідження з метою уникнення небажаних ризиків.

У межах активного та пасивного грошових потоків для визначення чистого залишку слід розрізняти вхідні та вихідні його складові, що дозволяє відстежувати процеси трансформації та існуючі взаємозв'язки між ними.

Вхідні та вихідні складові активного та пасивного грошових потоків представимо у вигляді *табл. 1*.

Такий поділ дає можливість за допомогою аналітичних процедур урахувати спроможність підприємства до генерування та визначення тимчасово вільних грошових потоків, забезпечення їх завантаження, у тому числі за рахунок інших суб'єктів ринку.

Повне осмислення процесу генерування пасивного грошового потоку неможливо без розуміння природи активного грошового потоку, що забезпечує повноцінне функціонування суб'єкта господарської діяльності. Для того, щоб ідентифікувати активний грошовий потік у загальному обсязі всіх грошових потоків підприємства спочатку, на нашу думку, необхідно визначити поточну потребу в грошах з метою забезпечення функціонування підприємства з урахуванням періоду генерування пасивного потоку.

Управління активними та пасивними грошовими потоками складається з трьох етапів процесів: вивільнення, трансформації та генерування (*рис. 1*).

Першим етапом управління рухом грошових ресурсів є процес вивільнення пасивного та активного грошових потоків із загального обсягу всієї сукупності потоків підприємства. Такий процес можливий, якщо активного грошового потоку буде достатньо для покриття поточної потреби підприємства, тобто має виконуватися рівняння: $Потреба (CF) < Наявність (CF)$.

Наявність у підприємства пасивного грошового потоку залежить від можливості відокремити грошові кошти для спрямування їх на отримання додаткових грошових ресурсів, що формуються за межами впливу підприємства.

Другий етап являє собою трансформацію активного грошового потоку в пасивний, тобто джерелом формування пасивного може виступати також активний грошовий потік, це залежить від ефективності його формування та використання. Критерієм визначення обсягу потоку, що трансформується, є перевищення фактичної потреби в чистому активному грошовому потоку над плановою, тобто: $План NACF < Факт NACF$.

Третій етап генерування являє собою відокремлений пасивний грошовий потік, сформований за рахунок загального або активного потоків грошових ресурсів, що спрямовується на пасивні операції (на короткостроковій або середньостроковій основі). Процес генерування пасивного грошового потоку залежить від того, наскільки правильно було обрано необхідний дохідний об'єкт для вкладання. Для нарощування обсягу чистого пасивного потоку потрібно забезпечити його оборотність у межах об'єкта спрямування, але незалежить від зростання грошових надходжень, тобто $Вихідний LCF^- < Вхідний LCF^+$.

Як бачимо з *рис. 1*, відокремлення пасивного грошового потоку може відбуватися на будь-якому етапі його

Елементи вхідних та вихідних грошових потоків

Вид потоку	Вхідні елементи грошового потоку	Вихідні елементи грошового потоку
Активний (ACF)	<ul style="list-style-type: none"> - Грошова виручка від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг); - грошова виручка від реалізації майна (матеріального, фінансового та нематеріального); - інші грошові надходження від операційної, фінансової та інвестиційної діяльності підприємства (повернення податків, надходження штрафів, кредитів, дивідендів тощо) 	<ul style="list-style-type: none"> - Гроші, спрямовані на ресурсне забезпечення (трудове, матеріальне тощо); - сплата іншим кредиторам за зобов'язаннями; - сплата податків до бюджету; - сплата штрафних санкцій; - сплата відсотків за кредити; - інші грошові витрачання
Пасивний (LCF)	<ul style="list-style-type: none"> - Вивільнення (спрямування) вільного активного грошового потоку; - грошові надходження від депозитів; - грошові надходження дивідендів від інших підприємств; - грошові надходження від оренди нерухомості та рухомого майна; - грошові надходження від фінансових інвестицій 	<ul style="list-style-type: none"> - Вкладення депозиту (короткострокові або середньострокові); - придбання короткострокових фінансових інвестицій; - придбання або побудова нерухомості з метою здачі в оренду

Джерело: розробка автора.

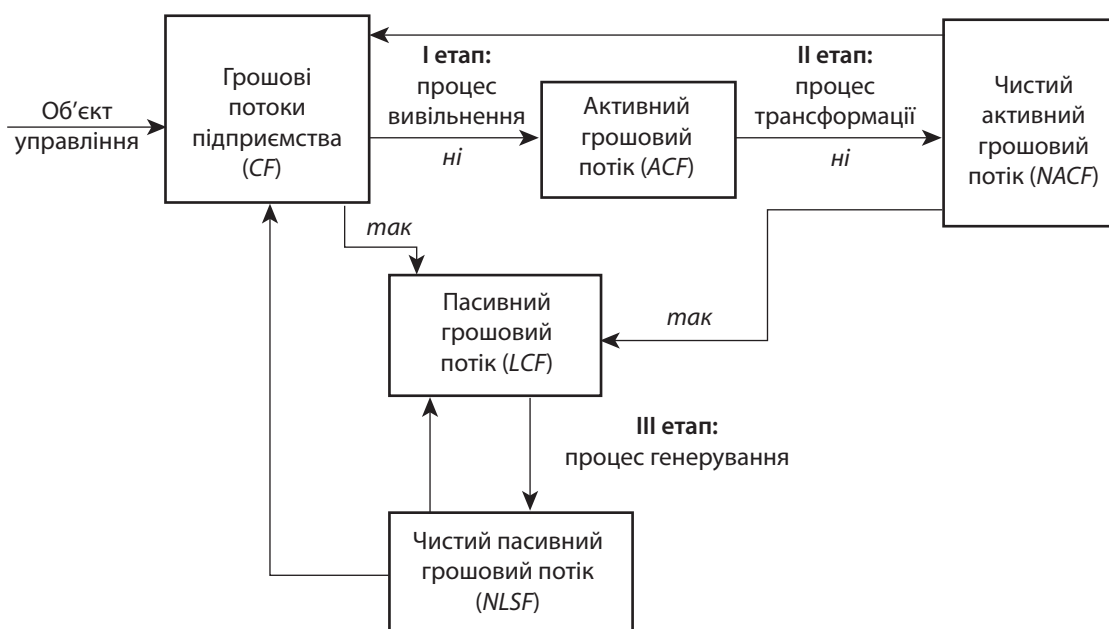

Рис. 1. Взаємозалежність пасивного грошового потоку від активного у процесі його генерування

Джерело: розробка автора.

генерування, тобто цей процес є безперервний і потребує постійного контролю з боку управлінського персоналу.

Для отримання позитивного пасивного грошового потоку необхідно обрати найбільш дохідний об'єкт вкладання, реалізація якого дасть найвищий результат за понесеними мінімальними грошовими вкладеннями. Визначені суми спрямованих вкладень не мають перевищувати фінансових можливостей підприємства.

Грошові ресурси, які підприємство вивільняє на короткий проміжок часу, спрямовуються на пасивні операції та дають можливість підприємству активніше розвиватися за рахунок отримання додаткових надходжень та недопущення втрат грошей від інфляції. Використання даного інструменту буде ефективним у випадку його постійного застосування.

Джерелами тимчасово вільних коштів:

- + додаткова емісія акцій підприємства;
- + забезпечення повернення дебіторської заборгованості;
- + отримання відстрочки оплати кредиторської заборгованості за рахунок різних форм розрахунків;
- + відшкодування податку на додану вартість;
- + отримання дебіторської заборгованості раніше визначеного терміну;
- + урахування сезонності характеру діяльності суб'єкта господарювання тощо.

Отже, отримані тимчасово вільні грошові ресурси трансформуються у пасивний грошовий потік та спрямовуються у визначений об'єкт вкладання.

На початковій стадії вкладання пасивного грошового потоку необхідно нарощувати обсяг вкладень за рахунок генерованого позитивного надходження грошового коштів (LCF^+).

Визначення розміру вхідного пасивного грошового потоку від поетапної реалізації вкладання та порівняння його із сумою вихідного пасивного потоку дасть змогу сформулювати сальдо грошових потоків, яке засвідчить про фінансову реалізованість обраного об'єкта вкладання.

Аналітичні процедури з виявлення недоліків в управлінні грошовими потоками підприємства включають в себе багатоетапну методику проведення. Спочатку вивчається динаміка та структура активного і пасивного грошових потоків з метою виявлення тенденції в їх змінах. Процеси управління трансформацією грошових потоків потребують належного інформаційного забезпечення, що актуалізує відповідне методичне забезпечення, яке пропонується у вигляді таких етапів:

1. Аналіз процесу генерування грошових потоків.
2. Аналіз процесу трансформації активного грошового потоку у пасивний.
3. Аналіз ефективності використання активних і пасивних грошових потоків.

Для аналізу грошових потоків у розрізі ознаки за рівнем управлінського впливу на процеси генерування пропонуємо використовувати нижченаведені показники.

1. Аналітичні показники **процесу генерування** дають уявлення про формування чистих грошових потоків за рахунок різних джерел, а саме, пасивних і активних операцій з точки зору управлінського впливу.

1.1. *Чистий активний грошовий потік (NACF)* розраховується як сума усіх позитивних і негативних активних грошових потоків (формула 1):

$$NACF = ACF^+ + ACF^-, \quad (1)$$

де *NACF (net asset cash-flow)* – чистий активний грошовий потік;

ACF^+ – вхідний (позитивний) активний грошовий потік;

ACF^- – вихідний (негативний) активний грошовий потік.

1.2. *Чистий пасивний грошовий потік (NLCF)* розраховується як сума усіх позитивних і негативних пасивних грошових потоків (формула 2):

$$NLCF = LCF^+ + LCF^-, \quad (2)$$

де *NLCF (net liability cash-flow)* – чистий пасивний грошовий потік;

LCF^+ – вхідний пасивний грошовий потік;

LCF^- – вихідний пасивний грошовий потік

1.3. *Чистий грошовий потік підприємства (NCF)* являє собою суму чистого активного та чистого пасивного грошового потоку (формула 3):

$$NCF = NACF + NLCF \quad (3)$$

де *NCF (net cash-flow)* – чистий грошовий потік підприємства.

2. **Процес трансформації** активного грошового потоку дає можливість підприємству уникати небажаних надлишків грошових коштів шляхом спрямування їх на пасивні операції, що допоможе в майбутньому погашати дефіцит грошей.

2.1. *Коефіцієнт трансформації грошового потоку K_t* характеризує спроможність активного потоку грошових коштів сформулювати пасивний (формула 4):

$$K_t = LCF / ACF. \quad (4)$$

Збільшення пасивного грошового потоку підприємства призведе до зростання показника K_t , що буде свідчить про активізацію процесу управління пасивним грошовим потоком.

3. Індикатори **ефективності використання** активних грошових потоків дають оцінку якості прийнятих управлінських рішень, показники пасивного грошового потоку оцінюють спроможність менеджменту обрати високорезультативний об'єкт вкладання.

3.1. *Показник «ефективність активного грошового потоку» K_{ef}^a* визначає результативність управлінських рішень щодо активного грошового потоку (формула 5):

$$K_{ef}^a = NACF / ACF^-. \quad (5)$$

3.2. *Коефіцієнт «ефективність пасивного грошового потоку» K_{ef}^l* дозволяє оцінити, яким обсягом грошових ресурсів можна користуватися для здійснення нових вкладень (формула 6):

$$K_{ef}^l = NLCF / LCF^-. \quad (6)$$

3.3. *Коефіцієнт рентабельності активного грошового потоку K_{Re}^a* дозволяє визначити, яка сума чистого прибутку припадає на одну гривню витраченого активного грошового потоку (формула 7):

$$K_{Re}^a = NP / ACF^-, \quad (7)$$

де *NP (net profit)* – чистий прибуток.

3.4. *Коефіцієнт рентабельності пасивного грошового потоку K_{Re}^l* дозволяє визначити, яка сума чистого прибутку припадає на одну гривню витраченого пасивного грошового потоку (формула 8):

$$K_{Re}^l = NP / LCF^-. \quad (8)$$

Таким чином, поділ грошових потоків на активні, пасивні та запропоновані аналітичні індикатори дають змогу підприємству виявити недоліки в управлінні короткостроковими вільними грошовими ресурсами. Інтерпретація даних показників дає відповідь на питання, наскільки ефективно управлінський персонал і власники підприємства використовують можливість пасивного генерування грошових потоків.

Подальші дослідження необхідно проводити в напрямку практичного застосування отриманих результатів в управлінській діяльності вітчизняних підприємств. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. **Андросова Т. В.** Використання збалансованої системи показників в економічному управлінні грошовими потоками торговельного підприємства / Т. В. Андросова, А. П. Гринько, П. Л. Гринько // *Бізнес Інформ.* – 2014. – № 4. – С. 240 – 244.

2. **Бернстайн Л. А.** Анализ финансовой отчетности: теория, практика и интерпретация / Л. А. Бернстайн / Пер. с англ. / Научн. ред. перевода чл.-корр. РАН И. И. Елисеєва; гл. ред. серии проф. Я. В. Соколов. – М.: Финансы и статистика, 2003. – 624 с.

3. **Бертонеш М.** Управление денежными потоками / М. Бертонеш, Р. Найт. – СПб.: Питер, 2004. – 240 с.

4. **Бланк И. А.** Управление финансовыми ресурсами / И. А. Бланк. – М.: Издательство «Омега-Л»: ООО «Эльга», 2011. – 768 с.

5. **Лігоненко Л. О.** Управління грошовими потоками: навч. посіб. / Л. О. Лігоненко, Г. В. Ситник. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2005. – 255 с.

6. **Моисеева Е. Г.** Управление денежными потоками: планирование, балансировка, синхронизация / Е. Г. Моисеева //

Справочник экономиста. – 2010. – № 5 [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.profiz.ru/se/5_10/upravlenie_deneznymi_poto

7. Надточій С. І. Теоретичні основи грошових потоків підприємства / С. І. Надточій // Формування ринкових відносин в Україні. – 2005. – № 12 (55). – С.83 – 87.

8. Поддєрьогін А. М. Ефективність управління грошовими потоками підприємства / А. М. Поддєрьогін, Я. І. Невмержицький // Фінанси України. – 2007. – № 10. – С. 119 – 127.

9. Сорокина Е. М. Анализ денежных потоков предприятия: теория и практика в условиях реформирования российской экономики. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : Финансы и статистика, 2004. – 1796 с.

10. Хахонова Н. Н. Концепция учетно-аналитического обеспечения управления денежными потоками коммерческих организаций : автореф. дис... д-ра экон. наук / Н. Н. Хахонова. – Москва, 2006. – 446 с. (Из фондов Российской Государственной библиотеки).

11. Ясишена В. В. Теоретичні аспекти аналізу грошових потоків підприємств / В. В. Ясишена // Економічний простір. – 2008. – № 16. – С. 123 – 131.

12. Kaplan S. N. The Valuation of Cash Flow Forecasts: an Empirical Analysis / Steven N. Kaplan, Richard S. Ruback // The Journal of Finance. Vol. 50, № 4 (Sep., 1995), pp. 1059 – 1093.

REFERENCES

Androsova, T. V., Hrisko, A. P., and Hryenko, P. L. "Vykorystannia zbalansovanoi systemy pokaznykiv v ekonomichnomu upravlinni hroshovomu potokamy torhovelnoho pidpriemstva" [Using the Balanced Scorecard in economic management cash flow commercial enterprise]. *Biznes Inform*, no. 4 (2014): 240-244.

Bernstajn, L. A. *Analiz finansovoy otchetnosti: teoriia, praktika i interpretatsiia* [Financial Statement Analysis: Theory, Practice and Interpretation]. Moscow: Finansy i statistika, 2003.

Bertonesh, M., and Nayt, R. *Upravlenie denezhnymi potokami* [Cash flow management]. St. Petersburg: Piter, 2004.

Blank, I. A. *Upravlenie finansovymi resursami* [Management of financial resources]. Moscow: Omega-L; Elga, 2011.

Khakhonova, N. N. "Kontseptsiiia uchetho-analiticheskogo obespecheniia upravleniia denezhnymi potokami kommercheskikh organizatsiy" [The concept of accounting and analytical support for cash management of commercial organizations]. *Avtoref. dis. ... d-ra ekon. nauk*, 2006.

Kaplan, S. N., and Ruback, R. S. *The Journal of Finance*, vol. 50, no. 4 (1995): 1059-1093.

Lihonenko, L. O., and Sytnyk, H. V. *Upravlinnia hroshovymy potokamy* [Cash Management]. Kyiv: KNTEU, 2005.

Moiseeva, E. G. "Upravlenie denezhnymi potokami: planirovanie, balansirovka, sinkhronizatsiia" [Cash flow management: planning, balancing, synchronization]. http://www.profiz.ru/se/5_10/upravlenie_denezhnymi_poto

Nadtochii, S. I. "Teoretychni osnovy hroshovykh potokiv pidpriemstva" [The theoretical basis of cash flows of the company]. *Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini*, no. 12 (55) (2005): 83-87.

Poddieryohin, A. M., and Nevmerzhytskyi, Ya. I. "Efektyvnist upravlinnia hroshovymy potokamy pidpriemstva" [Effectiveness of cash flow]. *Finansy Ukrainy*, no. 10 (2007): 119-127.

Sorokina, E. M. *Analiz denezhnykh potokov predpriatiia: teoriia i praktika v usloviakh reformirovaniia rossiyskoy ekonomiki* [Analysis of cash flows of the enterprise: theory and practice in terms of reforming the Russian economy]. Moscow: Finansy i statistika, 2004.

Yasyshena, V. V. "Teoretychni aspekty analizu hroshovykh potokiv pidpriemstv" [Theoretical aspects of the analysis of cash flow]. *Ekonomichnyi prostir*, no. 16 (2008): 123-131.